

Урок 15. Уладзімір Ягоўдзік «Бусел».

Мэты: Удасканалваць навык правільнага вымаўлення гукаў і захоўваць акцэнталагічныя нормы пры чытанні. Узбагачаць слоўнікавы запас вучняў лексікай твора. Фарміраваць правільнае, асэнсаванае, беглае і выразнае чытанне твора цэлымі словамі. Развіваць уменне дакладна адказваць на пытанні настаўніка і вучэбнага дапаможніка, падрабязна пераказваць частку апавядальнага тэксту па калектыўна складзеным плане, прагназаваць заканчэнне апісаных у творы падзей. Выказваць свае адносіны да прачытанага. Вызначаць тэму і асноўную думку твора. Адзначаць навукова-пазнавальны змест апавядання, яго сувязь з вуснай народнай творчасцю.

ХОД УРОКА

I. Арганізацыйны момант

II. Праверка дамашняга задання.

Конкурс на лепшага чытальніка твора Міколы Мятліцкага «На мове роднай».

III. Паведамленне тэмы урока.

Глянь: на даху белы птах.

Голас — эх! Хваліць грэх.

Крылы — ах! Які ўзмах!

Што за птах пакінуў дах?

Дзюба — ох! Як на трох.

(Бусел.)

Ногі — ух! Любяць луг.

IV. Маўленчая размінка з дапамогай верша Ніны Мацяш.

Звярнуць увагу на правільнае вымаўленне гукаў [ў], [дз‘], [г], [ч], [ц‘], спалучэнне гукаў [шч].

V. Праца па падручніку.

* Слоўніковая работа.

* Выразнае чытанне апавядання настаўнікам.

* Прагназаванне вучнямі заканчэння апісаных у творы падзей

- Пафантазіруйце, як далей будуць развівацца падзеі ў творы?

* Чытанне ўсяго апавядання вучнямі ўголос.

- Пра якія цікавыя факты з жыцця буслоў вы ведаеце? Раскажыце.

Факт першы: папуляцыя белага бусла ў Беларусі расце. Згодна вынікаў ўліку 2004 года ў нашай краіне налічвалася каля 20 тысяч пар белага бусла.

Факт другі: Партугалія даганяе Беларусь па памерах папуляцыі. Буслы з Беларусі, Украіны, Польшчы, краін Балтыі ляцяць праз Басфор і ўзбярэжжа Чорнага мора ва ўсходнюю частку Цэнтральнай і Паўднёвай Афрыкі. Па колькасці белага бусла Беларусь займае чацвёртае месца ў свеце пасля Іспаніі, Польшчы і Украіны. Але невялікая Партугалія нас зараз даганяе.

Факт трэці: чаму буслы зніклі з Чарнобыльскай зоны? У 2013 годзе буслоў у Чарнобыльскай зоне не стала зусім. Справа ў тым, што яны кормяцца на палетках з невысокай травой. Тэрыторыі ж вакол Чарнобыля зараслі. Там багата насякомых і жаб, але буслы іх дастаць не могуць.

Факт чацвёрты: у беларускіх буслоў памяншаецца колькасць птушанят. Зараз вядома, што максімальная працягласць жыцця птушак складае каля 30 гадоў, а ў 10-15-гадовым узросце яны выводзяць максімальную колькасць птушанят. Больш за ўсё нашчадкаў птушкі выводзяць на Прыпяці. У рэдкія гады памер вывадка складае менш трох птушанят. У 2013 годзе на адным з участкаў, дзе гняздуецца больш за 200 пар птушак, было адно гняздо з 6(!) птушанятамі і больш за 10 – з 5 птушанятамі. Колькасць вывадка залежыць ад вясенняй паводкі, узроўня вады ў рацэ.

Факт пяты: чаму буслы усё часцей гняздуюцца на слупах ліній электраперадач? Усё радзей птушкі выбіраюць дахі пабудов або дрэвы, дзе яны гнездаваліся яшчэ 50 гадоў таму. Тады выпадкі гнездавання на слупах або воданепарных вежах былі адзінакавымі. Сёння 25% беларускіх буслоў выводзяць птушанят на слупах, у некаторых рэгіёнах гэты паказчык дасягае 60-70%. З чым гэта звязана? Раней буслы без дапамогі чалавека маглі збудаваць гняздо на саламяным даху. Але людзі мадэрнізуюць сваё жылло, мяняюць дахі на шыферныя. Прынесенае птушкай галлё спаўзае па роўнай паверхні. Буслу патрэбна дапамога чалавека ў выглядзе простага кола, штучнай платформы або рэк. Акрамя таго, буслы перасяляюцца на слупы з-за таго, што пасля меліярацыі дрэў, якія стаяць асобна, становіцца ўсё менш.

* Выбарчае чытанне з мэтай вызначэння галоўнай думкі твора.

- Якую гісторыю пра буслоў вы прачыталі? Прачытайце яшчэ раз тую частку твора, у якой расказваецца пра паходжанне буслоў.

Фізкультхвілінка

Мы гулялі па двары...

Трэба ручкамі махаць!

Прыляцелі камары.

Вось так!

Пачалі кусацца!

І так!

Трэба ратавацца!

А яшчэ вось так!

Трэба нам іх адганяць!

* Калектыўнае складанне плана.

План.

1.Добры вандроўнік.

4.Цікаўны памагаты.

2.Край паўзучых гадаў.

5.Справядлівае пакаранне.

3.Цяжкая праца.

6.Бусел і яго сям’я.

* Падрыхтоўка да падрабязнага пераказу часткі апавядання па складзеным плане. (Пачатак ад слоў «Калісьці вандраваў па белым свеце добры чараўнік» і да канца твора.)

* Работа ў пары па пераказе ўрыўка.

VI. Падвядзенне вынікаў.

* Калектыўная работа па складанні казкі па малюнках і пытаннях, апорных словах і сказах вучэбнага дапаможніка.

* Адзначыць навукова-пазнавальны змест апавядання, яго сувязь з вуснай народнай творчасцю.

- Што аднолькавае можна заўважыць ў дадзеным творы і апавяданнях вуснай народнай творчасці? Што можна аднесці данавукова-пазнавальнай тэматыкі?

VII. Рэфлексія

- З якім творам мы сёння пазнаёміліся? Хто яго аўтар?
- Як вы ацэньваеце сваю працу?
- Што вас найбольш зацікавіла на уроку?

VIII. Домашняе заданне

Падрабязны пераказ часткі апавядання «Аб паходжанні бусла» па складзеным плане.